

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 23 września 2009 r.

**Pan
Czesław Głuza
Starosta Cieszyński**

LKA-410-24-01/2009
P/09/092

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Starostwie Powiatowym w Cieszynie – zwanym w dalszej treści: „Starostwem” – w zakresie prawidłowości kierowania osób do domów pomocy społecznej oraz finansowania ich pobytu w latach 2007 - 2009 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 18 sierpnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Staroście niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Starostwa w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych uchybień.

Powyzszą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie (PCPR) realizowało zadania powiatu własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej, zgodnie z art. 112 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej².

PCPR, po konsultacjach z gminami powiatu cieszyńskiego, opracowało *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Cieszyńskim na lata 2007 – 2020*

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.

(Strategia), stosownie do wymogów określonych w art. 19 pkt 1 ww. ustawy. W dokumencie tym przedstawiono m.in. stan społeczno – gospodarczy powiatu, analizę najważniejszych problemów społecznych, w tym problem starzenia się społeczeństwa oraz cele i kierunki działania w zakresie pomocy społecznej. Jednym z zadań priorytetowych tej Strategii jest standaryzacja domów pomocy społecznej działających na terenie powiatu cieszyńskiego.

NIK zwraca uwagę, że w Strategii nie odniesiono się do potrzeb w zakresie zapewnienia potrzebnej ilości miejsc w domach pomocy społecznej. Natomiast na miejsce w domu pomocy w latach 2007 – 2009 (I kw.) oczekiwało odpowiednio 63, 69 i 75 osób a czas oczekiwania wynosił od 1 do 28 miesięcy. Nie przedstawiono również problemów związanych z koniecznością zmian profilu działania domów pomocy społecznej. Ponadto w Strategii nie wskazano sposobów pomiaru i oceniania jej realizacji oraz metody monitorowania stopnia osiągnięcia przyjętych celów.

2. Dyrektorka PCPR, zgodnie z art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, w okresie objętym kontrolą corocznie składała Radzie Powiatu sprawozdania z działalności, w których przedstawiała m.in. sytuację finansową poszczególnych domów pomocy społecznej, koszty ich utrzymania oraz przebieg prac związanych z ich standaryzacją i restrukturyzacją. W ramach sprawozdania z działalności Dyrektorka PCPR przedstawiła również potrzeby z zakresu pomocy społecznej. Potrzeby te dotyczyły m.in. reorganizacji istniejącej sieci domów pomocy społecznej z uwzględnieniem zmian ich profilu działania, realizacji programów naprawczych w celu osiągnięcia wymaganych standardów oraz stanu zatrudnienia pracowników merytorycznych.

Ponadto, problemy związane z funkcjonowaniem i finansowaniem domów pomocy społecznej, w okresie objętym kontrolą, omawiano na pięciu sesjach Rady Powiatu oraz na pięciu posiedzeniach Komisji Zdrowia i Pomocy Społecznej.

3. NIK pozytywnie ocenia realizację programów naprawczych w domach pomocy społecznej.

Według stanu na dzień 31 marca 2009 r., trzy spośród dziewięciu domów pomocy znajdujących się na terenie powiatu cieszyńskiego posiadało bezterminowe zezwolenia Wojewody Śląskiego na prowadzenie działalności, a trzy z pozostałych sześciu funkcjonujących na podstawie zezwolenia warunkowego, zrealizowały program naprawczy i złożyły wnioski o uzyskanie zezwolenia bezterminowego. W trzech domach

pomocy zmieniono profile ich działalności, zgodnie z zapotrzebowaniem społecznym na określony rodzaj usług opieki społecznej.

Po wejściu w życie w 2004 r. nowej ustawy o pomocy społecznej, wprowadzono nowe formy ponadgminnej pomocy społecznej. Utworzono placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu interwencyjnego – Rodzinny Dom Czasowego Pobytu *Sindbad* w Ustroniu oraz Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Cieszynie.

4. NIK pozytywnie ocenia stopień wykorzystania miejsc w domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu, w tym czterech³ prowadzonych przez Starostwo oraz pięciu - przez zgromadzenia zakonne na zlecenie Starosty. Niepełne wykorzystanie miejsc w dwóch domach pomocy⁴ oraz przekroczenie norm w zakresie powierzchni mieszkalnej przypadającej na pensjonariusza w jednym domu⁵, było okresowe i wiązało się ze zmianą profilu ich działania i prowadzonymi w związku z tym remontami.

NIK zwraca jednak uwagę na zmniejszenie liczby miejsc w domach pomocy społecznej. W związku z prowadzoną standaryzacją, w części domów zaszła konieczność zwiększenia powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego pensjonariusza i tym samym ograniczenia liczby mieszkańców. Według stanu na koniec pierwszego kwartału 2009 r., w porównaniu do 2004 r., liczba miejsc zmniejszyła się z 840 do 752, czyli o 88, tj. o 10,5 %.

5. Koszty utrzymania domów pomocy społecznej, funkcjonujących na terenie powiatu, w latach 2007 – 2009 (I kw.) wynosiły odpowiednio: 16 142,5 tys. zł, 17 973,6 tys. zł i 4 172,7 tys. zł, co w stosunku do wydatków powiatu ogółem⁶ stanowiło 53,9 %, 82,1 % i 14,7 %, a w porównaniu do wydatków na pomoc społeczną⁷ - odpowiednio 66,1 %, 66,8 % i 65,4 %.

Udział poszczególnych źródeł finansowania działalności domów pomocy społecznej w latach 2007 – 2008 był następujący:

³ W 2007 r. działalność prowadziło pięć powiatowych domów pomocy społecznej, z czego jeden został zlikwidowany w 2008 r. gdyż z uwagi jego usytuowanie w obiekcie zabytkowym nie można było przeprowadzić remontu pozwalającego zapewnić wymagane standardy. Pensjonariusze tego domu byli sukcesywnie przenoszeni do innych placówek tego typu.

⁴ Nie wykorzystano w domach pomocy Feniks w 2007 r. i w 2009 r. 6 i 9 miejsc oraz w domu pomocy Emaus w 2007 r. 11 miejsc.

⁵ W domu pomocy w Strumieniu, w stosunku do norm liczba pensjonariuszy była większa o 8 osób w 2008 r. i o 6 w 2009 r.

⁶ Wydatki powiatu ogółem w latach 2007 – 2009 (I kw.): 29.932,6 tys. zł, 21.883,4 tys. zł i 28.313,8 tys. zł

⁷ Wydatki powiatu na pomoc społeczną w kolejnych ww. latach: 24.438,7 tys. zł, 26.886,6 tys. zł i 6.375,5 tys. zł

- środki własne powiatu pochodzące z dotacji celowej wojewody na dofinansowanie pobytu osób skierowanych przed 1 stycznia 2004 r. - 68,8 % i 68,9 %,
- wpłaty pensjonariuszy i ich rodzin - 18,2 % i 16,9 %,
- dopłaty gmin do kosztów pobytu osób skierowanych po 1 stycznia 2004 r. - 7,5 % i 7,4%,
- środki własne powiatu pochodzące z innych źródeł - 7,5 % i 7,4%.

Zdaniem NIK, planowane przez powiatowe domy pomocy społecznej koszty ich utrzymania były nieadekwatne do faktycznych potrzeb. W latach 2007 - 2008 zgłoszone prze PCPR potrzeby były mniejsze od poniesionych wydatków odpowiednio o 1 147,9 tys. zł i 1 383,6 tys. zł. Ponadto kwoty przyjęte w projektach uchwał budżetowych powiatu na lata 2008 - 2009 były mniejsze od potrzeb zgłoszonych przez domy pomocy społecznej odpowiednio o 1 728,4 tys. zł i 50,9 tys. zł.

Stosownie do postanowień art. 60 ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej, średni miesięczny koszt utrzymania w poszczególnych powiatowych domach pomocy społecznej ustalał Starosta i ogłaszał w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego w ustawowym terminie, tj. do dnia 31 marca każdego roku. W latach 2007 - 2009 średni miesięczny koszt ustalono według przepisów art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej⁸. W kalkulacji uwzględniono tylko koszty utrzymania mieszkańców, bez wydatków na inwestycje, remonty i na realizację programów naprawczych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. **Podjęcie działań mających na celu skrócenie czasu oczekiwania na miejsca w domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu cieszyńskiego.**
2. **Planowanie kosztów utrzymania powiatowych domów pomocy społecznej na podstawie rzeczywistych potrzeb w tym zakresie.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Starostę, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

⁸ Dz. U. Nr 48, poz. 320

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.